

Paul Hagu 60

Ridamisi hakkab 60. eluaasta piiri ületama sõjajärgne põlvkond, kelle elu on möödunud suures osas nõukogude ühiskonnas, mis paratamatult oma jälje on jätnud meile kõigile, meie tehtule ja sellele, mis ajast ja oludest sõltuvalt tegemata jäänud. Igatahes sattusime 45. eluaasta paiku sootuks uude, võimalusterohkemasse ühiskonda.

Märkimist vääriiva tähtpäevani on jõudnud ka folklorist Paul Hagu, kes pärineb laulu- ja üldse rahvaluulerikkalt Setumaalt.

Paul Hagu sündis 2. oktoobril 1946 Meremäe vallas taluniku pojana. 1965. aastal lõpetas ta Meremäe Keskkooli ja asus Tartu Riiklikku Ülikooli õppima eesti filoloogiat. Äsjase juubeli aegu on ta oma esinemistes mitu korda rõhutanud, et tuli ülikooli õppima kirjutamist. Seda võib võtta kitsamalt kui teadustööde kirjutamist, aga ka laiemalt – haridustee jätkamisena üldse. Ülikooli lõpetas Paul Hagu 1970. aastal, erialaks rahvaluule.

Kohe ei saanud ta erialasele tööle asuda, sest Nõukogude armee nõudis noorukese folkloristi kaheks aastaks teenistusse Kaliningradi oblastisse. Sealt käis Paul Hagu 1970. aasta sügisel Tartus aspirantuuri sisseastumiseksameid tegemas. Kolmeaastase aspirantuuriaja (1972–1975) järel ülikooli kirjanduse ja rahvaluule kateedri juures professor Eduard Laugaste juhendamisel on tema püsivaks töökohaks tänini jäänud Tartu Ülikool. Esiialgu kirjanduse ja rahvaluule kateedri, Eesti Vabariigi ajal eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli koosseisus on läbitud ametiredeli mitmeid astmeid: vanemlaborant, õpetaja, vanemõpetaja, dotsent, professori kt (1994–1995). Ajavahemikus 1. märtsist 1991 kuni 31. märtsini 1993 oli ta ülikooliteenistuse kõrval Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakonna vanemteadur. Praegu, 2006. aasta sügisel on Paul Hagu kirjanduse ja rahvaluule osakonna erakorraline dotsent ja erakorraline vanemteadur ning Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse juhataja.

Teadlase ja õppejõu karjäärriks hädavajaliku teaduskraadi kaitsmiseni jõudis Paul Hagu 1983. aastal, sest vahepeal jõustusid Nõuko-

Noor folklorist Paul Hagu ajateenistuses. 1970. a. Ateljeefoto.

gude Liidus mitmed kaitsmist takistavad või edasilükkavad reformid – nõue kirjutada töö vene keeles, kaitsmisnõukogude arvu vähendamine jne. Väitekirja *Аграрная обрядность и верования сету* (Setude agraarkombestik ja uskumused) kaitses Paul Hagu toleaeegse Mikluhho-Maklai-nimelise Üleliidulise Etnograafia Instituudi Leningradi osakonna juures ja sai ajalookandidaadi kraadi, sest töö arvati etnograafia, mitte folkloristika valdkonda kuuluvaks.

Ülikooli õppejõult oodatakse nii õppe- kui ka teadustööd. Õppetöö suunad määrab eriala ainekava, mille täitmine on kohustuslik ja mis nõuab õppejõududelt laia profiili ja loengute ettevalmistamist ka niisugustes valdkondades, mis on võõrad ja tundmatud. Nii on ka Paul Hagu loengute ja seminaride temaatika olnud üsna lai, aastatel 1993–2005 näiteks: rahvaluule uurimise meetodid, rahvaluuleteaduse ajalugu, vene (slaavi) folkloor, läänemeresoome rahvaste folkloor, skandinaavia folkloor, tänapäeva folkloor, eesti rahvalaul, rahvajutt, rahvajutužanrid Eestis, erikursus eepostest, lokaaltraditsioon, setu traditsioon. Aastatel 1994–1996 luges ta magistrantidele kursust “Folkloristika probleeme”, juhendas nende uurijaseminare ja praktikume.

Ülikooli rahvaluuleõppejõu ülesannetesse on aastakümneid kuulunud välitööde (ekspeditsioonide) juhendamine. Paul Hagu on mitmetel aastatel viinud oma tudengeid Setumaale, kus ekspeditsiooniseltskonnad veel päris ehedat regilaulu kuulda võisid. Noortele inimestele on murdekeelest arusaamiseks ja kultuuri mõistmiseks paremat juhendajat kui tema raske leida.

Paul Hagu meelisala on olnud setu rahvaluule, seda on ta viljakalt uurinud, publitseerinud, populariseerinud. Folkloristide hulgas on ta kahtlemata praegusaja parim setu spetsialist, kes tunneb ülihästi nii kogutud ainest kui ka elavat traditsiooni, tema abi ja nõu on vajanud peaaegu kõik, kes setu tekstide redigeerimisel või lahtimõtestamisel hätta on jäänud.

Juba enne ülikooli lõpueksameid, 28. mail 1970 pidas Paul Hagu Emakeele Seltsi rahvaluulesektisioonis ettekande “Peko kultuse päritolust”, mis põhines tema diplomitööl. Ei juhtu just sageli, et üliõpilane auväärse seltsis teadusliku ettekande peab, tavaliselt on folklooriüliõpilased seal esinenud vaid suvise kogumistöe ülevaadetega.

Kui vaadata, mis märksõna on läbinud Paul Hagu kogu uurijateed, siis ongi see Peko, setude viljakusjumal, aga ka mütoloogiline kuningas, valitseja ja kangelane. Viljakusjumalast on P. Hagu kirjutanud erinevates väljaannetes: Keel ja Kirjandus 1975, nr 3, lk 166–173; *Viron veräjät* (Helsinki 1987, lk 145–159); *Õdagumeresoomõ lõunapiir* (Võro 1997, lk 32–42).

1990. aastatel jõudis Paul Hagu tegemistesse ka Peko kui setu kuningas. 1927. aastal oli lauluema Anne Vabarna loonud Paulopriit Voolaine etteantud süzeele värsivormis lugulaulu *Peko (Pekolanõ)*, mida võib tinglikult pidada setu rahvuseeposeks ja mille olemasolust oli aimu vaid vähestel. Paul Hagu ja Seppo Suhonen avaldasid *Peko* 1995. aastal Soomes Snellmani Instituudi toimetiste sarjas. Anne Vabarna loodud tekstile on lisatud eesti-, soome-, inglisi-, prantsus- ja venekeelne saatesõna. 2006. aasta sügisel üllitas Soome Kirjanduse Selts teose ka soomekeelses tõlkes: *Pekko. Setukais-eepos. Laulanut Anne Vabarna. Käännös setun kielestä suomeen Seppo Suhonen* (Helsinki 2006, 305 lk).

Piiri taga ilmunud väljaanne pole setude endi juures kuigi tuntud. Küllap väärriks Peko-eepos ka populaarse rahvaraamatuna avaldamist. Paul Hagu on seda küll ka kodumaal tutvustanud – *Võro-Seto tähtraamatus 1996. aasta kohta* ja Võru Instituudi toimetistes.

Paul Hagu kõnelemas setu meestelaulu võlust. Foto Alar Madisson 2006.

Peko-eepose juurest jõudis Paul Hagu sujuvalt teistegi Anne Vabarna eepiliste värsivormiliste teoste juurde, publitseeris ja uuris neid, abimeesteks ja toetajateks jällegi soome folkloristid. Maineka rahvusvahelise sarja Folklore Fellows Communications 281. numbrina ilmunud raamat *The Maiden's Death Song & Great Wedding. Anne Vabarna's Oral Twin Epic written down by A. O. Väisänen* sisaldab 1923. aastast pärineva lugulaulu "N'eijo koolulaulu & Suurõ' saja" kakskeelse publikatsiooni koos mahuka saatesõnaga. Väljaanne on valminud koostöös Lauri ja Anneli Honkoga. Seegi Anne Vabarna loomingunäide on kodumaal avaldamata ja laiemale lugejaskonnale kättesaamatu.

Veel kaks käsikirjas seisnud Anne Vabarna lüroepilist suurteost – värssromaan *Ale* (1927) ja eepose järg *Peko laul* (1930) – on Paul Hagu toonud interneti kaudu huviliste kätte (nende veebiaadressid on <http://www.folklore.ee/rl/pubte/ee/setu/anne/ale/> ja <http://www.folklore.ee/rl/pubte/ee/setu/anne/peko2/>).

Tekstipublikatsioonide kõrval valmisid ka pikemad käsitlused Anne Vabarna loomingu kohta – "Epic Works of the Setu Singer Anne Vabarna" teoses *The Kalevala and the World's Traditional Epics* (Helsinki 2002, lk 433–463) ja "Anne Vabarna eepilise loomingu algus" kogumikus *Kust tulid lood minule...* (Tartu 2000, lk 185–204).

Paul Hagu on avaldanud tutvustavaid lugusid või uurimuslikke kirjutisi teistestki setu laulikutest (Miku Ode, Veera Pähnappu, Tapa Vahvik).

Uurijana on Paul Hagu eelnimetatu kõrval keskendunud kahele teemale. Esiteks, rahvakalender ja sellega seotud uskumused-kombed, konkreetselt: rahvakalendri tähtpäevadega seotud ilmaended Setus (1976), ohverdamise reliktidest setu kalendrikombestikus (1992) ja setude etnogeneesist agraartavandi valgusel (1978). Teiseks, setude runolaul – kirjutised mörtsajitkudest pulmarituaalis (2000) ja kõrvutatuna läänemeresoomlaste põhjapoolsema itkutraditsiooniga (1995), setu lüroepika geograafi-

UUDISED

lisest levikust (1989), setu rahvalauludest Tartu Ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri rahvaluulekogus (1982) ning “Oast ja hernel” setu laulutraditsioonis (1987). Laiemalt on juubilar eesti regilaulu käsitlenud artiklis “Eitav parallelism regivärsi stiilivõttena” (*Tartu Riikliku Ülikooli toimetised* 528. *Töid eesti filoloogia alalt VII*, Tartu 1980, lk 49–68).

Anne Vabarna loomingu trükkitoimetamise kõrval on Paul Hagu koostatuna näinud ilmavalgust veel mitu antoloogiat: *Leeloantoloogia I. Lüroepika* (Tartu 2004, 316 lk), *Külä nii kynõli. Valik seto pajatuisi* (Võru 1999, 135 lk), koos Risto Järvega pani ta kokku raamatu *Kahrukõrvaga Ivvan. Valimik setu ja Vastseliina muinasjutte Jaan Sandra kirjapanekutest* (Tartu 2004, 287 lk).

Paul Hagu on teinud ka mitmeid niisuguseid töid, mida igaüks vaevalt et ette võtaks. Tänu temale on nüüd internetiversioonis kättesaadavad Jakob Hurda *Setukeste laulud* (<http://www.folklore.ee/rl/pubte/ee/setu/laul/>). 1980. aastatel istus ta päevade kaupa rahvaluule arhiivis ja selgitas erinevate kogujate materjali seoseid Samuel Sommeri rahvaluulekogus. Tehtud ülivajalikud tähelepanekud leiab kasutaja nüüd arhiivikogude üldsisustikust. Seegi mahukas töö on tehtud pigem entusiasmist kui ülikooli palgaraha eest. Kindlasti vaid vähesed teavad, et ta korraldanud ka Helme “Vana kandle” tekste. Tahaks loota, et seegi töö ükskord kaante vahele viiakse.

Paul Hagu kui setu folkloori jm pärimusega tegelejale andis avaramad võimalused taastatud Eesti Vabariik, kui lõunaeeesti ainestiku uurimist hakati toetama Kultuurkapitali, Võru Instituudi, Kultuuriministeeriumi riikliku programmi “Lõunaeeesti keel ja kultuur” ja Setomaa riikliku kultuuriprogrammi kaudu.

Kui 2000. aastal rajati Tartu Ülikooli juurde Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuurin-gute keskus (nõukogu esimene koosolek peeti 2. novembril, pidulik avaõhtu 7. detsembril), oli üsna loomulik, et seda asus juhtima Paul Hagu. Keskuse ülesandeks sai maakondlikes uurimis- ja õppekeskustes tehtava töö koordineerimine ja nõustamine ning Lõuna-Eesti piirkonda käsitlevate õpingute korraldamine. Keskus on kujunenud kokkusaamiskohaks Tartus elavatele lõunaeeestlastele, kus *jututarõ*’de raames kohtutakse huvitavate inimestega, korraldatakse raamatute esitlusi, võru keele vestlus-ringe, loengukursusi, nagu Ülo Tontsu “Sissejuhatus lõunaeeesti kirjandusse”, Paul Hagu enda “Setu traditsioon”, antakse välja aastaraamatut, mida on ilmunud juba viis numbrit.

Hämmastavalt püsiva ja sihikindla inimesena on Paul Hagu end täiesti pühendanud setude teenimisele nii teadlase-õppejõu kui ka populariseerijana, setude traditsiooni tutvustajana neile endile ja muile eestlastele ning lauljana mitmes ansambelis, aidates niimoodi kaasa setude eneseteadvuse tõusule. Ta on pannud õla alla mitmesuguste eluoluliste probleemide (nt lihtsustatud piiriületus) lahendamisele Setu Vanematekogus ja Setu kongressidel. Tõsimeelne töö on põimitud meelelahutuslikuma küljega. 1991. aastal Norrast kaasa toodud idee rajada Metsasoo Vabariigi eeskujul Setu Kuningriik ja korraldada iga-aastaseid kuningriigi päevi on vilja kandnud ja muutunud rahvarohkeks ürituseks augustikuisel Setumaal. Seal valitud kuninga asemiku, Setu-maa ülemsootska auväärset tiitlit on juubilar ise kandnud mitu aastat.

Kui Paul Hagu sõjaväeteenistusest Tartusse naasis, oli siin moodustatud rahvalauluansambel Hellero, kes seadis oma ülesandeks taaselustada eesti rahvalaulu vanim kihistus, sealhulgas setu vanem lauluvara. Paul Hagust sai veerandsajaks aastaks ansambli hing, kuigi sel range hierarhiata kollektiivil vist ametlikult juhti polnudki. Lisaks rohketele esinemistele kodumaal viisid reisid Hellero Udmurtiasse, Mordvasse,

Karjalasse, Marimaale, Ingerimaale, Norrasse ja Fääri saartele. Kui Hellero oma tegevuse lõpetas, hakkasid aasta pärast Tartus koos käima valdavalt setu päritolu mehed. Sündis setu meestelaulu ansambel Liinats'uraq, kes tuli esinema ka Paul Hagu 60. sünnipäeva õhtule Akadeemilises Rahvaluule Seltsis ja kandis seal ette improvisatsiooni ansambliliikmest juubilarit kiituseks.

Praegune aeg soosib lühiajalisi projekte, uusi väljakutseid... Paul Hagu senine elu ja töö on ometi tõestanud, et ka ühele teemale pühendununa võib väga palju korda saata.

Rein Saukas

Fraseoloogiakonverentsilt Ungaris

Euroopa fraseoloogiauurijate ühenduse *Europhras* konverents "Phraseologie disziplinar und interdisziplinär" peeti 9.–11. juunini 2006 Ungaris Veszprémi Ülikooli Germanistika Instituudis.

Europhras ehk *Europäische Gesellschaft für Phraseologie* loodi 1999. aastal Saksa maal Bielefeldis. Hetkel on organisatsioonil liikmeid 276 (38 riigist) ning liikmeskond kasvab iga aastaga – viimase kahe aastaga on uusi liikmeid lisandunud ligi 30. *Europhras* on rahvusvaheline organisatsioon, millel puudub oma nn peakorter ning tegevust koordineeritakse sealt, kus hetkel asub juhataja. Viimased kaks aastat on organisatsiooni juhina tegutsenud Baseli Ülikooli professor Annelies Häcki Buhofer, kes valiti samasse ametisse veel järgnevaiks paariks aastaks. Et ühendus ei ole püsivalt seotud ühegi riigiga, välistab see paraku ka võimaluse taotleda riiklikku rahalist toetust, mis omakorda seab aga teatavad piirid tegutsemisele, nt ettekannete kogumike publitseerimisele ja noorte teadlaste toetamisele.

*Europhras*i põhieesmärkideks on fraseoloogiauurijate korrapäraste suurtöökogunemiste korraldamine, informatsioonivahetus infoteatmiku kujul organisatsiooni kodulehe ja meililisti kaudu, rahvusvahelise koostöö arendamine fraseoloogiauurimise valdkonnas (ning sugugi mitte ainult Euroopa-siseselt), samuti noorte teadlaste toetamine. Oluliseks peetakse ka koostööd teiste teaduslike ühendustega. Viimasest annavad tunnistust tõsiasi, et organi juhatusse kuuluvad sellised tunnustatud lingvistid nagu Jean-Pierre Colson ja Anthony Cowie ning koostöös *Euralexiga* (*European Association for Lexicography*) anti 2003. aastani välja fraseoloogiabibliograafiat (kasvanud välja *Euralex*i korraldatud sümposiumitest). Jooksvalt täiendatav bibliograafia asub praegu *Europhras*i kodulehel (<http://www.europhras.org/>).

Fraseoloogiauurijate suurtöökogunemisi korraldatakse aastast 2002 paariaastase vahetega, ent aktiivsest tegutsemisest annavad aimu iga-aastased (mitte harva koguni kaks korda aastas toimuvad) väiksema esinejaskonna ja kitsama temaseadega konverentsid.

9.–11. juunini 2006 peeti järjekordne suurtöökogunemine Ungari vanimas linnas Veszprémis. See kunagine Ungari kuningate residents asub pealinnast Budapestist 120 kilomeetri kaugusel Balatoni piirkonnas ega ole oma tähtsust minetanud tänaseni – sellest annab aimu tõik, et Veszprém kandideeris (sarnaselt sõpruslinnale Tartule)

2010. aasta Euroopa kultuuripealinnaks. Ürituse seekordne võõrustaja Veszprémi Ülikool on vanim kõrgkool Ungaris ning praeguseks on linnast kujunenud regiooni kõrgharidusekeskus.

Europhrasi konverentside mastaapsusest annab aimu ka seekordne ettekandjate hulk – 135. Et üritus toimus endises Ida-Euroopa riigis, olid ligi pooled neist endise idabloki esindajad, kellest enamiku moodustasid küll korraldajamaa Ungari uurijad. Kolme päeva jooksul võis kuulata peamiselt saksa-, aga ka inglise- ja prantsusekeelseid ettekandeid – põhjuseks asjaolu, et organisatsiooni põhitöökeele kõrval on kehtetatud veel kaks töökeelt.

Konverentsi avasõnad lausus Veszprémi Ülikooli saksa keele ja kirjanduse õpetooli juhataja Csaba Földes, kes on ühtlasi filosoofia teaduskonna dekaan ja seekordse konverentsi korraldaja Germanistika Instituudi direktor. Plenaarettekannetega esinesid *Europhrasi* asutaja ja praegune juhataja Annelies Häcki Buhofer (*Phraseology as a prototype of intercultural academic work?*), Frantisek Cermák Prahast (*What One Can Do with Proverbs in Text*), Peter Ernst Viinist (*Österreichische Phraseologismen als Teil des Österreichischen Deutsch*) ning Eestiski hästi tuntud Wolfgang Mieder Vermontist (*“Don’t Swap Horses in the Middle of the Stream”. An Intercultural and Interdisciplinary Study of an International Proverb*). Nimekamatest fraseoloogiuurijatest olid kohal ja esinesid ettekannetega veel nt Wolfgang Eismann, Peter Gryzbek, Gyula Paczolay, Elisabeth Piirainen, Peter Durco, Jarmo Korhonen, Christine Palm Meister, Erla Hallsteindottir, Natalia Filatkina, Christiane M. Pabst, Anna T. Litovkina.

Enamik uurijaid käsitleb fraseologisme jätkuvalt kontrastiivselt ehk nii, nagu seda on tehtud fraseologiauurimise algusest peale. Iseäranis levinud, *Europhrasi* põhitöökeelest lähtuvalt on võrdlevad uurimused, milles kõrvutatakse saksa ja mingit väiksema kõnelejaskonnaga (nt poola, ungari, taani, islandi, soome, rootsi, leedu) keele fraseoloogiat. Teemaring oli selgi korral fraseoloogiale üldomaselt mitmekesine, sest uurijad-huvilised ei ole sugugi kõik lingvistid, vaid valdkonnast huvitatute hulgast võib leida ka kirjandusteadlasi, psühholooge, filosoofe, semiootikuid. Järgnevalt lähemalt teemadest, mis peaksid kajastama ühtlasi seda, milliseid radu liigub hetkel fraseologiauurimine põhiliselt, ning andma aimu, kuhu tahetakse välja jõuda.

Viimaste aastate ühe kindla arengusuunana tõuseb sarnaselt muudele teadusvaldkondadele ka fraseoloogilises uurimistöös esile digiteerimise temaatika, eelkõige probleemidepundar, mis ümbritseb fraseoloogiliste keeleüksuste automaatset väljaselgitamist keelekorpusetes. Iseäranis suurt mõttetööd nõuab seetõttu üksuste märgendamise seonduv, seega fraseologiauringute argitegevuste hulka kuuluvate probleemide, nagu vaba ja püsiva sõnaühendi vahekord, konteksti osatähtsus jne, lahendamine.

Nimetatud temaatikaga kattub osaliselt ka sõnaraamatute koostamise probleematika ehk fraseologismide kaasamine tavaleksikonidesse. Kahekeelsete sõnaraamatute koostajad jagasid oma igapäevaseid dilemmasid, mis seonduvad ekvivalentide probleematikaga, st kuidas ikkagi adekvaatselt tõlkida mingi ühe keele fraseologismi teise keelde ning kui kaugele on võimalik minna, ilma et tõlkes midagi kaduma läheks. Ekvivalentide temaatika oli esindatud ka ettekannetes, mille keskmes oli võõrkeeleõpetus ja fraseologismide osa selles. Ka viimaste aastate sellealastes kirjutistes on üha enam levinud arusaam, et fraseologismid on keeleüksused, mis küll keerustavad

võorkeele õpetamist, ent ei ole siiski niisama kergekäeliselt kõrvale heidetavad: need on sõnavara oluline osa, mis kajastub ka keelekasutajate mentaalses leksikonis.

Fraseologismide semantika lahkamisele eelistatakse pigem käsitleda nende kasutamist ja toimimist eri tekstitüüpides ehk teisisõnu – pragmaatilise külje vaatlust. Lakofiaanlikust mõttelaadist kantud kognitiivistlik suundumus oli mõnevõrra üllatuslikult esindatud vaid üksikutes ettekannetes.

Et laiem fraseoloogiakäsitluse kohaselt arvatakse fraseoloogia hulka ka vanasõnad, siis võis ettekannete seast leida ka sellekohaseid uurimusi. Uue trendina saab välja tuua antiproverbide ehk pseudovanasõnade kogumise ja uurimise võidukäiku. Selle kinnituseks on ka konverentsi esinejatele jagatud värskeim *Europhras*i liikmetelt ilmunud väljaanne – Anna T. Litovkina ja Wolfgang Miederi ühistööna valminud mahukas vanasõnaparoodiate kogumik *Old Proverbs Never Die, They Just Diversify*. Ungari ülikoolides õpetav A. T. Litovkina on moodustanud ka tudengitest uurimisrühma, mis tegeleb praegu just eelkõige nn klassikaliste vanasõnade ja nende äraspidiste edasiarenduste uurimisega nooremas keelekasutajaskonnas. Selle uurimistöö tulemusi tutvustati ühtlasi esmakordselt Veszprémi konverentsil.

Eraldi tuleks esile tõsta aga maineka fraseoloogiauurija Elisabeth Piiraineni etteastet pealkirjaga *Phraseologie und Areallinguistik*, milles rõhutati just eri keelte fraseoloogia ühisosa väljaselgitamise vajalikkust. Nimelt kaldutakse enamasti toetusmaterjalina kasutatavat empiirikat tembeldama juba ette algupäraseks ning jäetakse eos tähelepanuta aspekt, et ka fraseoloogiline materjal ei pruugi piirduda mingi ühe keeleruumiga. Selle problemaatika selgitamiseks on E. Piiraineni poolt mõned aastad tagasi ellu kutsutud üleeuroopaline projekt *Widespread Idioms in Europe and Beyond. A Cross-linguistic and Cross-cultural Research Project*, mille eesmärgiks on välja selgitada fraseoloogilised vasted võimalikult paljudes Euroopa keeltes. Hetkeseisuga on projekti kaasatud 62 keelt.

Ka siinkirjutaja sai värskest projektiga liitununa kinnitust oma ettekandeski – sisuks saksa mõjud eesti fraseoloogiale varaseimate kirjakeele allikate valguses – väljendatud veendumusele, et eesti vanem fraseoloogiline materjal on paljuski rahvusvahelisem, kui me oskame arvata. Sellele osutab ilmekalt tõsiasi, et esimese küsimustiku 100 fraseologismist puudusid eestikeelsed vasted üksnes kuuel väljendil.

Et projekt on kavandatud pikaajaseks ja tulemina nähakse nähtuse süsteemsemat käsitlust, loodetakse toetust Euroopa Liidu struktuurifondidest. Fraseoloogiauurijate koostööl on seega lootusrikkaid tulevikuväljavaateid, sest lisaks tavapärasele suurokogunemisele (järgmine on Jarmo Korhoneni organiseerituna kavas 2008. aasta juunis Helsingis) on kujunemas suurejooneline ühistööprojekt, mis tihendab Euroopa fraseoloogiauurijate erialast suhtlemist veelgi.

Anneli Baran

Väljasõiduseminar “Keelest meeleni” viis folkloristid Vormsi saarele

26.–28. juunini kestis Vormsil Rumpo rannaküla Norrenda talus Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna väljasõiduseminar “Keelest meeleni”.

UUDISED

Väljasõiduseminari avaettekannet Pille Kipparilt. Foto Andres Kuperjanov 2006.

Pille Kippari avaettekannet eestirootslaste aja- ja kultuuriloost kuulati Rumpo sääre tipus kadakasel maastikukaitsealal. Õhtuse seksiooni Norrendal avas Aado Lintrop, jagades kohalviibinutega mõtisklusi 30 aasta tagusest filmiekspeditsioonist nganassaani šamaani Demnime Kosterkini (1926–1980) juurde. Esimest korda sel 1977. aasta ekspeditsioonil filmitud materjalist monteeritud filmi *Šamaan* (1997, stsenaarist ja režissöör Lennart Meri, operaatorid Rein Maran ja Enn Putnik, helirežissöör Enn Säde) nähes avastas ta ootamatult, kuidas põrkuvad kaks erinevat maailma – suure valge pealiku ja šamaani nägemus nende kohtumisest.

Ülo Siimets käsitles oma ettekandes “Tšuktši šamaanide ravimisriitustest” haigus- te levikut ja arstiabi olukorda Tšuktšimaal 20. sajandil ning tõi näiteid nähtud-kuuldud šamaanide ja teadjameeste riitustest.

Kristi Salve võrdles oma ettekandes “Usk ja elu. Ello Kirsi jutustajate tüüpe” 1930. aastate lõpupoole kogutud setu-ainestikust valitud kuue informandi tekstidest välja kooruvat üsnagi erinevat usundilist maailmapilti.

Teine seminaripäev algas keeleettekannetega. Nikolai Kuznetsov pidas ettekande sõnajärjemallidest komi keeles. Komi keele süntaksit on suurel määral mõjutanud vene keel, kuid on säilinud ka soome-ugri algkeele süntaksile omaseid jooni. Sõna- järjemallide esinemissagedused on üsna sarnased eesti keele omadega.

Asta Õim käsitles oma ettekandes eesti kõnekäändude ja fraseologismide andme- baasi (EKFA) materjali analüüsimise ja süstematiseerimise käigus tekkinud problee- me, vaagis naiivteooriatest lähtuvalt keelekasutust ning selgitas metafoorse sõnatä- henduse ja fraseoloogilise väljendi olemust ja erinevusi.

Katre Õim uuris ettekandes “*Nii ei jõua mitte kusagile. ‘Ebaõnne’-väljenditest*” EKFA ebaõnnestumist väljendavaid keelendeid eesmärgiga kirjeldada nende mõist- mise aluseks olevaid semantilisi ülekandeid. Mitmeid väljendeid mõistame läbi meta- foori *elu on teekond* – meie kultuuris on inimesel elus sihid ja eesmärgipärane tegevus on iseeneslik liikumine sihtpunkti suunas. Paljude metafoorse ülekannete aluseks ongi *tee* kujundiskeem.

Anneli Baran tutvustas oma küsitluse tulemusi, selgitamaks välja populaarsemate vanemate fraseoloogiliste väljendite tuntuust gümnaasiumi vanema osa õpilaste seas. Ankeetküsitluse eesmärgiks oli selgitada välja nii traditsiooniliste fraseologismide tundmine kui ka täpsem teave väljendi tähenduse ja kasutamissituatsiooni kohta. Tulemuste põhjal võib väita, et mõned traditsioonilised väljendid osutusid täiesti elavateks ka tänapäeva noorte seas.

Liisi Laineste ettekanne "Postsotsialism ja huumor: poliitilised anekdootid tänapäeva Eestis" andis ülevaate iseseisvumisjärgsest poliitiliste anekdotide sisust, vormist ja staatusest, võttes aluseks poliitilised naljad Delfi Naljalehes aastatel 2000–2006. Tähelepanu pöörati eristuvatele alamkategoriatele (vanad, nõukogudeaegsed naljad, uuendatud või kaasajastatud naljad, uued naljad), pikemalt arutleti kaasajastatud naljade pikaajalisuse põhjuste üle.

Karin Maria Rooleid tutvustas kohanimede maksimaalselt täpset määratlemist rahvusvahelises etnoloogia- ja folklooribibliograafias *Internationale Volkskundliche Bibliographie*.

Piret Voolaid andis ülevaate Ahvenamaa Põhjamaade Instituudi eestvedamisel korraldatud lastepärimuse projektist, mille käigus koguti 2006. aasta kevadel koolipärimust Ahvenamaalt, Gotlandilt ja Eesti rannarootsi aladelt. Välitööd Noarootsi ja Vormsi koolides näitasid, et Eesti on jätkuvalt omanäolise kinnistunud lastepärimusega ida ja lääne vaheline ala. Koostööprojekti raames kogutu põhjal on praeguseks ilmunud ka rootsikeelne kogumik *Skrattar bäst som skrattar mest*.

Ell Vahtramäe Eesti Põllumajandusmuuseumist edastas rohkete videonäidete abil muuseumi tegevuse ajakohastamist – lisaks kogude täiendamisele, säilitamisele, uurimisele ja eksponeerimisele oodatakse nüüdisaegselt muuseumilt interaktiivseid ja populariseerivaid meelelahutuslikke üritusi. Muuseumi programmid on suunatud

Nikolai Kuznetsov komi keele süntaksit tutvustamas. Foto Andres Kuperjanov 2006.

UUDISED

pigem nooremale külastajaskonnale, korraldatakse õpitubasid ja temaatilisi üritusi. Suur osa on rahvakalendri tähtpäevade tähistamisel.

Mare Kõiva tegi ettekandes “Puujumalate aeg” ülevaate katsetest täita eestlaste kultuuriruum omamütoloogiliste kujude ja paikadega ning keskendus sakraalsete paikade taasloomisele 20. sajandi lõpul. 1980. aastate lõpus hakati nii avalikesse kohtadesse kui ka isiklikesse rituaalide läbiviimise paikadesse püstitama uusi puujumalate kujusid. Pika ja meeleoluka videonäitena oli kasutada vaid kümnekonna päeva vanune materjal Maajumalate pargi avamisest Elva külje all Tartumaa tervisespordi keskuses 18. juunil 2006.

Marju Kõivupuu pööras oma ettekandes kuulajate tähelepanu pärandkultuuri kaitsmise probleemistikule. Rahvusvaheliste konventsioonide kohaselt on Eestil küll kohustus oma loodus- ja kultuuripärandit kaitsta, kuid kohalike omavalitsuste vastuseisu tõttu kulgeb pühapaikade kaitse alla võtmine siiski valulikult. Puuduliku andmebaasi tõttu pole kahjuks ka teada, kui palju on neid loodusobjekte või pühapaiku, mis vältimatult kaitset vajaksid, ning erinevatel seotud institutsioonidel (etnoloogid, folkloristid, omausu-ühendused, Eesti Roheline Liikumine, muinsuskaitse, kohalikud omavalitsused jpt) pole ka üheseid seisukohti, missugused need pärandkultuuri kaitsvad seadused peaksid olema.

Seminarilised tegid jalgsimatka Vormsi “pealinna” Hulloosse tutvumaks 14. sajandi alguses rajatud Püha Olevi kiriku ja rõngasristiderohke kalmistuga.

Väljasõiduseminari kolmandal päeval tutvuti väljapanekutega Haapsalus Rannarootsi muuseumis ja piiskopilinnuses.

Maris Kuperjanov

Piiteris vepsa asja ajamas

Peterburis Venemaa Etnograafiamuuseumi lahke tiiva all peeti 4.–6. oktoobri rahvusvaheline seminar, mille põhikorraaldajaks ja -rahastajaks oli siiski Soome Vene ja Ida-Euroopa Instituut prof Seppo Lallukka juhtimisel. See seminar, mille kohta organiseerijad ja osavõtjad juba asjaajamiste käigus kasutasid suupärast nimetust vepsa seminar, kandis ametlikes kirjades ja teesivihiku kaanel pealkirja *Vepslased ja 20. sajandi etnokultuurilised muutused*.

Ei hakka ootama järgneva ülevaate viimase lõiguni, et väljendada oma rahulolu foorumiga. Ühelt poolt oli selle eelduseks asjaolu, et kõik osavõtjad olid nii või teisiti, aga mõned lausa mitmel viisil ühtaegu ja täiest hingest vepsa asja ajamas. Kõik said seepärast kõigist aru, kuigi esindati erinevaid teadusalasid ja lähenemisviise. Osavõtjad olid Soomest, Venemaalt Peterburist, Karjalast Petroskoist ja Eestist. Siinkirjutaja oli meiemaaalastest küll ainus, kes pidas ettekande, kuid omal käel kohale sõitnud Taisto Kalevi Raudalainen ja Madis Arukask said võimaluse esitleda filmi.

Seppo Lallukka ja Olga Fishmani avasõnad kuulatud, astus esimese ettekande pidamiseks auditooriumi ette Helsingi Ülikooli läänemeresoome keelte professor Riho Grünthal, kes on ise vepsa küladesse uurimismatku korraldanud ja üliõpilasi sinna kaasa võtnud. Tema ettekanne käsitles küll 19. sajandi asju, vaadeldes vepsa keele uurimise algusaega, mil tehti esimesed üleskirjutused ja identifitseeriti vepsa keel.

Tegijad olid tollal soome päritolu teadlased. Hilisemal ajal toimus keelematerjalide süstemaatiline kogumine ja korraldamine, alates 20. sajandi 30. aastatest liitusid selle tööga ka Venemaa uurijad. R. Grünthali meelest oli huvi vepsa keele vastu seletatav ühelt poolt soomlaste eneste rahvusliku ärkamisega, teiselt poolt aga keeleteaduse metodoloogia arenguga.

Teenekas vepsa keelematerjalide koguja, publitseerija ja uurija Maria Mullonen andis ülevaate vepsa keele materjalidest Karjala teaduskeskuse instituudis, samuti nende kogude saamisloost. Ühtaegu andis ettekanne teavet ka publikatsioonidest ja uurimisteadadest. Murega märkis esineja, et vaja oleks kiiremas korras heliülesvõtted (rohkem kui 300 tunni ulatuses) litereerida, seda enam, et magnetofonisalvestised vananevad ja halvenevad aasta-aastalt.

Vepsa toponüümika põhjalik tundja Irma Mullonen kõneles vepsa toponüümika etnokultuurilisest potentsiaalidest. Juttu oli ühelt poolt võimalusest (mikro)toponüümika abil kindlaks teha vepslaste kunagised asualad, teiselt poolt aga saab neist teavet vepsa keele ajaloo kohta. Lähemalt tutvustas I. Mullonen Vologda oblastis Kema jõe basseinis ja Suda ülemjooksul tehtud välitöid, mida alustati 1990. aastail ja mis üha jätkuvad. Neil aladel elanud vepslased, kes venestusid täielikult 19. sajandil lõpul, moodustasid ühendava lüli ida- ja lõunavepslaste vahel.

Omamoodi huvitav oli Venemaa Etnograafiamuuseumis töötava ja varem näiteks vepslaste rõivastust uurinud Ljudmila Korolkova ettekanne, õieti selleks kasutatud materjal. Nimelt vaatles ta vepsa külaelul kajastamist 1920.–1930. aastate kohalikes ajalehtedes. Viimaste pealkirjad järgivad meilegi minevikust tuntud malli: Uus Tee, Punane Soutjärvi, Lenini Tee, Vepsa Tõde, Punalipp, Ojati Tõde jne. Ettekanne oli keskendunud kirjaoskamatuselike likvideerimisele. Üldiselt olid ajalehed ülimalt ideologiseeritud, näiteks kas või ateistlik propaganda, millele oli antud palju ruumi, klassivõitluse rõhutamine jne. Ka selles, et laste kooliskäimine ei sujunud ja täiskasvanud omandasid kirjaoskust aeglaselt, nähti klassivaenlaste sepitsusi.

Vadim Mussajev Peterburi Ajaloo Instituudist käsitleski Leningradi oblasti läänemeresoomlasi nõukogude rahvuspoliitika objektina. Kui 1920. aastail moodustati rahvuslikke külanõukogusid ja koole ning soositi vähemusrahvuste esindajaid, siis alates kolhooside moodustamisest langesid just läänemeresoomlaste vähemused – eriti oblasti keskmisest jõukamad soomlased ja eestlased – kõige sagedamini repressioonide ohvriks. Aastatel 1937–1939 jäid surve alla juba kõik läänemeresoomlased, nii põlisrahvad kui ka asunikud. Likvideeriti rahvuskoolid, külanõukogud, kultuuriasutused, ajakirjandus. Rahvuslik haritlaskond ja võtmeisikud repressiooni.

Tuntud muusika-, aga ka laiemalt kultuuriuurija V. Lapin Peterburi Maailmakultuuri Instituudist keskendus ettekandes “Šimjärve tragöödiale”, nagu ta nimetas selle suure idavepsa külastu väljasuretamist. Ta toetus põhiliselt vepsalastest endiselt õpetajalt S. Gavrilovilt 2001. aastal talletatud mälestustele.

Nõukogude Liidu lõpuaegadel tarmukalt vepslaste iseolemise eest seisnud etnoloog Zinaida Strogalštšikova tõi toona päevavalgele töö vepslaste rahvaarvu kohta. See osutus ametlikust märksa suuremaks. Hiljem on ta korraldanud küsitlusi 1994. ja 2002. aastal ning üsna ootuspäraselt on selgunud, et mõneteistkümmne aastaga on vepslaste arv jälle tunduvalt vähenenud, sest lapsi ei sünni, vanad surevad ja vähesed nooremad siirduvad mujale. Muidugi on küsimus ka identiteedi vahetamises: ilmselt on just nooremad need, kes küll veel oskavad (mõnel määral) vepsa keelt, kuid peavad

UUDISED

ennast siiski venelasteks. Halbade asjade taustal on põhjust rõõmustada selle üle, et vepsusel on tänapäevaks positiivne korrelatsioon haridustasemega.

Sergei Jegorov Sankt-Peterburgi Ülikoolist vaatles võrdlevalt vepslastest elanikke kahes asulas: Šugozeros ja Pažozeros. Esimesse siirdusid alates 1960. aastaist nooremad inimesed lõuna- ja keskvepsa küladest. Nad säilitasid küll tavalise elulaadi, kuid samas elava palju arvukama venekeelse asurkonna tõttu sai nende suhtluskeeleks vene keel ja nad muutusid oma emakeele passiivseteks valdajateks, nende lapsed aga ei mõista enam esivanemate keelt. Pažozerosse toodi 1980. aastail peamiselt pensionäre väljasurevaist küladest. Need inimesed ei hakanud enam majapidamisega tegelema, aga emakeel on neil siiani omavahelise suhtlemise keeleks.

Niina Zaitseva kõneles keeleplaneerimisest vepsa näitel – ja kes olnukski kompetentsem seda tegema! Ta tõi välja kirjakeele arendamise ressursid (vepsa keel ise oma murretega, lähisugulaskeeled jne) ning etapid. Valdav osa sellest, millest N. Zaitseva kõneles, oli ka juba läbi proovitud, nii et ettekande näidetega ilmestamine oli hõlbus. Lisan isikliku kogemuse vepsa keele funktsioonide avardumise kohta: nimelt pidasime Alevtina Andrejevaga vepsakeelset kirjavahetust rahvusvahelise filmiprojekti kohta. See näitas ühtlasi, et uus terminoloogia toimib selles keeles tõepoolest.

Igor Brodski, esimese vepsa romaani *Kalarand* autor, oli juba vepsakeelse ilukirjanduse alal silma paistnud, enne kui ta pöördus fennougristika poole. Ta seminari-ettkanne kõneles vepsa taimenimedest, vaadeldes fütönüümide vasteid teistes sugulaskeeltes, ja liitsónaliste nimetuste moodustamispõhimõtetest. Eriti huvipakkuvad olid võrdlused komi taimenimedega: vepsa-komi (folkloori)suhted on mindki mõne aasta eest huvitama hakanud.

Joensuu Ülikooli professor Kaija Heikkinen on vepsa-teemaga tegelnud 1991. aastast peale, kui vepslaste asualad avanesid välismaalastele. Seekordne ettkanne käsitleski soomlasest (või üldisemalt võõra) uurija ees seisvaid probleeme, mis võivad takistada uuritava ühiskonna õiget mõistmist. Ühtlasi osutas K. Heikkinen, et etnoloogil on kiusatus näha eeskätt etnilist omapära, kuid ükski kultuur pole ju homogeenne. Rohkem peaks tähelepanu pöörama küla mitmehäälsusele (Mihhail Bahtini mõttes).

Irina Vinokurova on vepsa teemaga tegelnud oma teadlastee algusest peale, tal on suuri teeneid eelkõige kalendriuurijana. Seekordne ettkanne vaatles kahe (Lõuna- ja Ida-Vepsa) külapüha tähistamises toimunud muutusi 20 aasta vältel, kusjuures aastast 2001–2002 oli kasutatud videovõtteid. Pühade tähistamine on nagu ajastu peegel. Esineja tunnustas suurt rolli, mis neil pühadel on praegu, külade väljasuremise tingimustes.

Noorim kõneleja, Kurbast pärit ja Petroskois õppinud Olga Žukova tutvustas vepsa keele õpetamise ajalugu ja hetkeseisu Petroskoi Ülikoolis, mis oli kahtlematult kasulik informatsioon. O. Žukova on ka ise jõudnud pärast ülikooli lõpetamist õpetajana töötada. Praegu on ta aspirant, kelle kandidaadiväitekirja teemaks on itkude sõnavara.

Seminari lõpetuseks kõneles siinkirjutaja vepsa rahvaluulest ja vepsa kirjandusest: kuivõrd ja millised pärimuslikud süžeed ja kunstivõtted on leidnud uues ilukirjanduses kasutamist, milliseid võimalusi pakub vepsa folkloor veel noorele ilukirjandusele ja lõpuks ka sellest, et folkloorile tuginemine pole mingi *sine qua non*.

Osalejatele pakuti ettekannete kuulamisele lisaks kolme filmi vaatamise võimalust. Üks neist oli tavaline etnograafiline tõsielufilm: vestlused, loodusvaated, mingi

sünnimuse jäädvustus jne; teine Vepsan Vezadi projektfilm *Vepsän sai*, mida võiks pidada üsna elegantselt sooritatud pulmakommete lavastuseks, ning kolmandaks demonstreerisid Madis Arukask ja Taisto Kalevi Raudalainen oma portreefilmi eraklikult elavast Äänis-Vepsa naisest *Elavalt maetud*.

Tagasihoidlike väliste parameetritega seminar andis suurepäraseid võimalused informaalseteks mõttevahetusteks. Tähtsusetud pole ka kaasatoodud vepsaainelised trükised. Kuigi tagasisõidul ütles mu istumissuutlikkus lõplikult üles, jäi meel ülimalt rahulolevaks.

Kristi Salve

18. rahvusvaheline huumorikonverents Kopenhaagenis

3.–7. juulini 2006 peeti Kopenhaagenis Rahvusvahelise Huumoriuurijate Seltsi (*International Society for Humour Studies* = ISHS) 18. aastakonverents, millest võttis osa üle 200 teadlase 34 riigist. Töö toimus neljas paralleelses sessioonis nelja päeva jooksul.

Tegemist oli mitmes mõttes erilise konverentsiga. Huumoriuurijad sattusid Kopenhaagenisse kogunema sündmusterohkel ajal – vaid mõned kuud olid möödunud Taani karikatuuriskandaal. Selle erilise ja mõneti tuleohtliku olukorraga pidi arvestama korraldusmeeskond kava koostamisel, suheldes rahvusvahelise meedia ja Taani luureteenistusega. Esmakordselt ISHSi konverentside ajaloo jooksul tundis huumori kui teadusliku teema vastu huvi laiem avalikkus. Üritus oli meedia terava tähelepanu all. Seda kajastati nii televisioonis kui ka ajalehtedes, mille väljalõiked koos fotodega, mis olid tabanud huumoriuurijaid eelkõige koomilises (nt poolmagavas) olukorras, võisid konverentsil osalejad arvukatelt stendidelt igapäevaselt lugeda. Tundub, et kuigi antud kohas ja ajal oli tegu tõsise ja isegi hella teemaga, jäi vähemalt piltidel siiski peale seni valitsenud suhtumine huumoriteadlastesse kui marginaalsesse ja naljakasse seltskonda. Artiklid, mis olid valdavalt taanikeelsed, käsitlesid sündmust ja osalejaid tõsiduse ja respektiga.

Plenaarloenguid ja -sessioone oli neli. Hulgaliselt oli ka eriteemalisi kollokviume.

Ühe kuulajaterohkeima plenaarsessiooni teemaks oli karikatuuriskandaal, mille üle arutlesid teaduslikult, aga puhuti siiski ka emotsionaalseks muutudes Paul Lewis, Christie Davies, Giseline Kuipers ja Victor Raskin. Selle arutelu põhiküsimused olid kultuuripiire ületav satiir ja ühiskonna reaktsioon. Peamiselt sotsiokultuurilisest vaatenurgast lahati huumori võimaliku ründefunktsiooni teemat.

Peaaegu et programmilise loenguga võttis sõna Rod A. Martin, praegune ISHSi president, kes kõneles interdistsiplinaarsuse vajalikkusest ja uutest suundadest huumoriuurimises. Sven Svebak esines temale omase nauditava ja lõbustava plenaarloenguga, teemaks tervis ja huumor. Huumoriuurimise hetkeseisu ja tulevikku analüüsis viimasel ettekandepäeval Willibald Ruch, kes ennustas teadusharule kõrgaegade saabumist (eelkõige psühholoogia valdkonnas), kus viimastel aastatel on aina rohkem investeeritud n-ö positiivse psühholoogia (sh ka huumori) uurimisse.

UUDISED

Sel aastal jagati välja kolm noore väljapaistva huumoriteadlase tiitlit, kõigil tiitli pälvinutel oli ka võimalus oma tööd plenaaristungitel tutvustada. Premeerituteks osutusid Andrea Samson, Chiara Bucaria ja Katrina Triezenberg. Andrea Samson uuris ajutegevust (fMRI-uuringute abil) huumori, eelkõige sõnamängude ja karikatuuride tajumisel. Tulemused näitasid, et ajus on võimalik lokaliseerida erinevat tüüpi huumori töötlemisega tegelevad lookused ehk aktivatsioonimustrid. Katrina Triezenberg tõmbas paralleele huumoriteooria (Victor Raskini, Salvatore Attardo ja Willibald Ruchi *General Theory of Verbal Humour* = GTVH) põhipostulaatide ja reeglite vahel, mille abil ehitatakse üles kriminaalromaani süžee. Mõlemad on üles ehitatud loogilisele opositsioonile, erinevus on vaid selles, et huumor põhjustab reaktsioonina naeru, kriminaalromaan aga mitte. Chiara Bucaria tegeleb huumori tõlkimise probleemidega rahvusvaheliselt levinud komöödiasarjades. Tema ettekande teemaks oli huumori tajumise erinevus subtiitrite ja pealelugemise puhul.

Huvitavaid ettekandeid leidis ka seksioonides, kuigi valikut langetada oli keerule – tuli ju valida nelja samaaegselt tegutseva seksiooni vahel, millest paljud olid võrdselt kutsuvad. Nelja tiheda tööpäevaga sai teada nii mõndagi inspireerivat. Minule pakkusid suurimat huvi ettekanded (kokku 11), mis olid koondatud pealkirja “Poliitilise huumori sotsioloogilised käsitlused” alla, kus näiteks Holger Kersten rääkis huumorist kui rahvuslikku identiteeti toetavast faktorist (“meie” huumorimeel *versus* “teiste” huumorimeel). Kõige arvukamalt oli ettekandeid koondatud nimetuse “Huumori psühholoogilised aspektid” alla. Seal pakkusid mõtlemisainet näiteks ettekanded sugudevahelisest erinevusest huumori kasutamisel või tajumisel. Loomulikult olid populaarsed ka huumoriuurimise ja teooria teemalised ettekanded – selles seksioonis esineti täis auditooriumidele ja viidi läbi tuliseid arutelusid.

Akadeemilisele diskussioonile lisaks pakkus konverents ka võimalust tegelda huumoriga praktikute juhendamisel. Iga päev viisid koolitajad ja teised huumorit igapäevaselt kasutavad inimesed läbi töötube, mis osutasid värskendavaks vahepalaks, kui huumori teaduslik analüüs hakkas juba varjutama huumori loomulikku võlu. Ise jõudsin käia ühel neist, kus hispaanlane German Payo, kelle tööks on õpetajate koolitamine, tutvustas oma teooriat huumori positiivsest mõjust suhtluses. Praktiseerisime vabastavat naermist, mängisime läbi vihastavaid või häbistavaid olukordi, mida nalja ja naeruga sai enda jaoks ümber mõtestada või ümber kanaliseerida, ja veetsime niisama lõbusalt aega.

Mõttevahetusi jätkus ka kohvipausidesse, lõunalauda ja õhtustele üritustele, millest suurejoonelisim oli linnapea vastuvõtt Kopanhaageni raekojas.

Vaatamata aeg-ajalt ette tulnud segadustele sessioonide aja, koha ja esinejatega ning ettekannete pidevale ümbertõstmisele võis (lisaks suurepärasele teaduslikule programmile) ka korraldusega rahule jääda, kuigi varasemad minu osavõtul peetud konverentsid Dijonis Prantsusmaal ja Forlis Itaalias annavad Kopenhaageni omale silmad ette. Kõik ettekanded püsisid siiski ka siin graafikus (probleem, mis korraldajatele tavaliselt enim peavalu valmistab) ja kogusid tublisti kuulajaid.

Arvo Krikmanni põhjalik (aga ajanappuse tõttu tugevalt kärbitud) ettekanne nõukogudeaegsetest poliitilistest naljadest võeti eriti soojalt vastu. Minu samas seksioonis ette kantud ülevaade postsotsialistlikest anekdootidest jäi ajalise limiidi tõttu ehk pealiskaudseks, kuid ärgitas siiski mõningat mõttevahetust ja aitas kaasa meie postsotsialistlike anekdoote analüüsiva projekti tutvustamisele.

Ühise, kõiki suundi hõlmava teooria ja empiirika loomist on ISHS pidanud olulisimaks eesmärgiks juba rajamisest (1976. aastal) saadik. Konverentsil astuti uus samm interdistsiplinaarsuse poole, seda mainiti ettekannete kommentaarides ja hilisemates konverentsimuljetes. Võib loota, et see pikaajaline püüdlus ei jää pelgalt sõnadeks, vaid leiab peatset realiseerimist sisulise arendusena ka distsipliine ühendavates uurimustes – eeskujuna võib mainida Kopenhaageni konverentsil kuulnud ettekandeid Rod Martinilt, Scott Murhpylt, Victor Raskinilt, aga suurepärase katse interdistsiplinaarset arutelu algatada oli ka plenaaristung, kus erinevate erialade esindajad lahkasid oma vaatenurgast Ken Keasey teost *Lendas üle käopesa*. Siiani on inter- (või tuleks hoopis öelda multi-)distsiplinaarsus piirdunud paratamatu tõsiasjaga, et huumori uurimisega tegelevad kardinaalselt erinevate ja arvukate erialade esindajad, kellel on aeg-ajalt raske leida ühist keelt, sarnaseid mõistete definitsioone ja metodoloogiat.

Liisi Laineste

Folkloor ja religioon traditsiooni ja transformatsiooni vahel

Sloveenia Teaduse ja Kunsti Akadeemia (TKA) Etnoloogia Instituut algatas ja korraldas (koostöös Sloveenia TKA ja Rahvusvahelise Etnoloogia ja Folkloristika Seltsiga (*Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore* = SIEFiga) 7.–12. septembrini 2006 Ljubljanas ja Celjes akadeemik Niko Kureti 100. sünniaastapäeva tähistamiseks rahvusvahelise konverentsi. Et Etnoloogia Instituut rajati N. Kureti initsiatiivil, kes oli selle pikaajaline juhtteadur, oli instituudi peakorraldaja roll ootuspärane. Kahepäevase Ljubljana konverentsi sihiks oli juhtida tähelepanu N. Kureti erakordsele teaduslikule pärandile: ta rajas uurimisinstiitutsiooni ja arendas seda ka pidevalt edasi, samal ajal rikastades etnoloogiat ja folkloristikat väärtuslike uurimustega. Kõigi tema teaduslike ja professionaalsete huvide seast eendub peajoonena traditsioon – selle tuvastamine, hindamine ja lõpuks ka vastupidamine ning viimasega seoses traditsiooni tähendus tänasele päevale.

Sektsioonis “Lugupidamisavaldus Niko Kuretile” esitatud ettekanded puudutasid ennekõike teadlase isikut ja tema tööd. Temast isiksusena kõneles France Bernik. Akadeemiku poeg Primož Kuret kirjeldas detailselt isa käekäiku. Aastakümnetepikkusest koostööst instituudis tegi ülevaate töökaaslane Milko Matičetov. Etnoloogia-alasest teadustööst andis ülevaate Ingrid Slavec Gradišnik ja uurimustest Karinthias Helena Ložar-Podlogar. SIEFi viitsepresident Peter Jan Margry avaldas austust talle kui ühele Rahvusvahelise Etnoloogia ja Folkloori Seltsi asutajaliikmele. Kaks ettekannet puudutasid varaseid uurimistöid: Igor Cvetko vaatles N. Kureti huvi lastemängude ja Jelena Sitar nukuteatri vastu. Naško Križnar võrdles tema kui teeraja kirglikku innustust etnograafilisest filmist tänase visuaalse antropoloogia suundumustega ja Roberto Dapit osutas seostele N. Kureti sloveenia kalendripühade uurimise ja dilemmade vahel, millega on silmitsi tänapäevased uurijad.

Sektsiooni “Traditsioon, innovatsioonid ja rekonstruktsioonid” ettekanded tutvustasid tänaste uurijate ja N. Kureti töö jätkajate tulemusi. Traditsiooni fenomeni valgus-

UUDISED

tati viimastele uurimistulemustele tuginedes, jälgiti toimunud muutusi ja tutvustati uurimistulemusi teemadel, mis seostusid juubilari huvidega, sh rituaalidega. Mateja Habinc pidas ettekande teemal "Aastatsükli pühade (re)konstrueerimine", Zita Škovierová oli pealkirjastanud oma ettekande "Uutest elementidest Slovakkia külakogukondade sotsiaalsetes suhetes", Kornélia Jakubiková "Traditsioon ja innovatsioon tänapäeva Slovakkias", Saša Poljak Istenič "Töötavandi rollist agraarses kogukonnas majandus- ja sotsiaalsete muutuste valguses", Irena Rožman "Sünnikombestikust sotsiaalsete muutuste kontekstis ehk tavand ja selle muutumisvõime", Monika Kropej "Naisekuju rahvausundis ja tavandis – muistsest kultusest tänapäevase austamiseni", Katja Hrobat "Etnoloogia ja arheoloogia vahel – Baba monoliitide ja maa-aluste koobastega seotud suuline pärimus", Marija Klobčar "Rituaal läbi Sloveenia rahvalaulu", Nena Židov "Štehanje Sava jõe orus" ja Mojca Ravnik "Karnevalid Benecia (Benečijas) ja nende sotsiaalne tähendus". Ivan Lozica ja Joško Čaleta ühisettekannet kandis pealkirja "Korduvad sümboolid ja avatud tähendusega protseduurid – karneval 1984–2004". Ka Jurij Fikfaki kokkuvõttev ettekanne "Rituaalipraktika rekonstrueerimine ja selle kaks külalist (informaatorit)" käsitles karnevalitavandit.

Kõik mainitud ettekanded osutasid, et traditsiooni ei saa mõista üksnes kui kultuuriotsuse, mis on mineviku ja tänapäeva etnoloogia- ja folklooriuuringute omalaadne neksus, vaid kui fenomeni, mis (kreatiivsele rekonstruktsioonile tunnuslikult) on loodud ja taasloodud mitte üksnes inimeste endi poolt, vaid ka uurijate, nende rohkem või vähem teadliku teadusliku ja professionaalse tegevuse ja selle peegelduste kaudu.

Niko Kuret oli rahvusvaheliselt erakordselt aktiivne ja välismaiste teadlaste seas tunnustatud uurija. Nagu juba mainitud, oli ta SIEFi asutajaliige. Osalt talle mõeldes valis Gábor Barna juhitud religioonietnoloogia töörühm 5. religiooni ja meelte teemalise konverentsi paigaks Celje – oli ju religioosus üks olulisemaid Niko Kureti uurimisalasid. Sellel konverentsil valgustasid usundispetsialistid usu ja tajude vahetõrget või siis viisi ja määra, kuidas kujundavad meeled rahva religioosust ja selle praktikad.

Ljubljana ja Celje konverentsid olid seotud kahe kultuursündmusega: Sloveenia TKA Etnomusikoloogia Instituut on aastaid septembri esimesel nädalavahetusel korraldanud kontserdi *Zajuckaj in zapoj* (Hüüdmine ja laulmine). Seekordne kontsert toimus reedel, 7. septembril kell 8 pealkirja all *Bingale, bongale...* ning esitles *pritrkavanje* (sloveeni traditsiooniline rütmiline kellamäng) stiili Ljubljana Trnovo Ristija Johannese kirikus.

Laupäeval, 9. septembril olid osavõtjad ringkäigul Ljubljanast Celjesse.

Konverentsi puhul avati Ljubljanas Sloveenia Teaduste ja Kunstide Akadeemia valiknäitus N. Kureti etnoloogia ja folkloristika alastest töödest (koostajad raamatukoguhoidjad Vanja Huzjan ja Sinja Zemljič-Golob). Näituse sihiks oli valgustada akadeemiku aastatepikkuse laialdase ja mitmekülgse töö saavutusi.

Ljubljana konverentsi artiklid avaldatakse tuleval aastal, osa Niko Kuretile pühendatud raamatus ja osa ajakirja *Tradiones* (Sloveenia TKA Etnoloogia Instituudi ja Etnomusikoloogia Instituudi väljaanne) 36. aastakäigu numbrites.

Ingrid Slavec Gradišnik

5. religioonietnoloogia konverents Celjes

SIEFi religioonietnoloogia töörühm kogunes septembri alguses oma 5. konverentsile Sloveenia ajaloolisse pealinna Celjesse. Konverentsipaigaks valitud karmeliitide kloostris seinad soosisid arutlusteküllast tööõhkkonda, kaunis vaade linnale orus ja mägedele silmapiiril rõõmustas hinge. Lähemaks tutvumiseks Sloveenia usueluga pakkus konverents kõigiti tänuväärse võimaluse, kuid sellest hiljem lähemalt.

Religioonietnoloogia töörühma konverentsid on ikka tõstatanud innovaatilisi teemasid, mille hulka võib arvata ka seekordse “Religioon ja aistingud”, keskaegses filosoofias paljuviljeldud ja vahepeal varju jäänud teema. Eeskätt psühholoogide edu aistingute, tajude, meelte ja emotsioonide uurimisel avab võimalused vaadelda uuel tasemel ka vaimse kultuuri ilminguid. Kognitivistid ongi edukalt seda suunda viljelnud, 21. sajandil on ilmunud ka esimesed olulisemad tajukäsitlused kultuuri- ja sotsiaalantropoloogias. Ehkki näiteks visuaalse kultuuri enamaks hindamine auditiivse ees on kommunikatsiooniteoreetikute üldtuntud lähtekoht, nagu ka ülejäänud meelte teatav formaalne tagaplaanile surutus Euroopa kultuuriruumis. Meeltel on lausa kogukondi eristav seisund – on ju rahvusrühmade, samuti nagu konfessioonide lubatud ja lubamatud lõhna-, maitse-, puudutuste ja helikeeled erinevad. Niisiis piiritletakse võõras ja oma rühm tihti näiliselt väikeste, kuid selgesti eristuvate tajuerisuste abil.

Celjes peetud ettekanded kompasid võimalusi religiooni käsitlemiseks tajude võtmes ja ulatusid üldteoreetilisest sissejuhatusest konkreetsete juhtumiteni, rituaalidest rituaalsete esemeteni, vanadest konfessioonidest uususundite ja vastavate kultusteneni, religiooni representeerimise vahenditest pühapaikade ja nende tüpiseerimiseni. Esindades Euroopa erinevaid piirkondi ja vastavalt ka konfessioone, kasutades välitööde materjale, ajaloolisi allikaid või empiirilisi vaatlusi joonistusid välja erijooned ja kerkisid küsimused, nagu nt kas protestantlik kirik oma tseremooniade ja pühadega on nii vaba meelelistest kogemustest, nagu see esmapilgul tundub, või konstrueeritakse tajude osa kuidagi teisiti. Kas teatud aistingute puudumist või piiramist on põhjust pidada semantiliselt sama tugevaks sümboliks ja märgiks kui nende esindatust? Sagedasti sisaldab uuritav nähtus endas keerukat eri meeltele orienteeritud sümbioosi, nagu luutsipäeva (kiriku)kombestik Soomes või Jaapani Saigoku palverännak, mille juhend pärineb 17. sajandist ja mille juurde kuuluvad tänapäevaste ilmingute kõrval uue keha sümbolina valged rõivad, erilised laulud, tantsud, rosariumid, eritoidud.

Töörühma tavana on vaatlusaluseks nähtused ka väljaspool Euroopa mandrit ning lähem tutvumine võõrustajamaa usundiliste ilmingute ja mälestusmärkidega, seekord lisaks silmapaistva kohaliku uurija akadeemik Niko Kureti elutööga.

Kahepäevase konverentsi teoreetiliseks ja temaatiliseks vedajaks oli seitse aastat rühma juhtinud Gabor Barna (Szeged), kelle sõnavõtt valgustas eri aspektidest konverentsi põhiteemat. Sloveenia usuelu käsitlesid Irena Avsenik Nabergoj (Ljubljana), kes rääkis Sloveenia tunnuslikust *Lepa Vida* (Kauni Vida) kujust ja temaga seotud religioossusest. Kesk-Euroopa etnoloogia suvekooli üks korraldajaid Zmago Šmitek (Ljubljana) andis ülevaate Sloveenia pühadest kividest ja nendega seotud pärimusest ja frantsiskaani munk doktor Leopold Grčar (Celje) Niko Kureti seostest religiooniga ja jõulukujukestest. Oma ettekande illustreerimiseks lõi ta miniatuurse jõulukuuse, kujukeste, muusika ja küünaldega jõulumeeleolu. L. Grčar Niko Kureti juhendatavana

UUDISED

jätkabki sloveeni etnoloogia suurmehe tööd jõulukujude uurija ja promoveerijana. Pikemas plenaarloengus tutvustas Celje piiskop Anton Stres kirikuelu arengujooni Jugoslaavis, mh 1970. aastate elavat dialoogi ühiskonna ja teoloogide vahel ning viimaste osana nt filosoofia arendajatena, samuti laiema kultuuripildi osana.

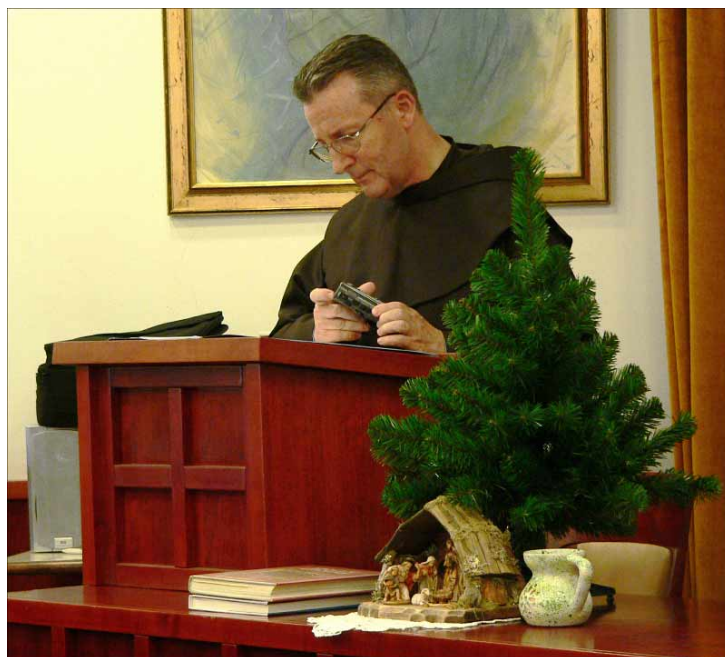
Arne Bugge Amundsen (Oslo) käsitles ettekandes “Aistingud ja mitteastingud – rituaale käsitlevad vaidlused reformatsiooniaelses Taanis” 1520. aasta vaidlust roomakatoliiklust esindava Poul Heljeseni ja luterlust esindava Peder Laurenseni vahel, mis usu, rituaalide ja traditsioonidesse kätketud ajaloo kõrval jõudis ka meelte hindamiseni. Nils-Arvid Bringéus (Lund) rääkis küünalde kasutamisest Rootsi kirikutes, Ulrika Wolf-Knuts (Turu) vaatlus ettekandes “Aistingud, sentimentaalsus ja Püha Lucia” soomerootslaste luutsipäeva tähistamisega (levis laiemalt 18. sajandil koolide vahendusel) seotud traditsioone ja tajude osa emotsionaalse pildi loomisel. Anders Gustavssoni (Oslo) ettekanne “Meeled religioosete vähemuste kasutuses – religiooni taaselustamisega seotud liikumised” põhines Norra, Rootsi ja Eesti ainesel.

Jonas Mardosa (Vilnius) tutvustas moodsat Žoliné (Neitsi Maarja taevaminemise püha) tähistamist Leedus ja Maria Santa Vieira Montez (Porto) Portugalis Azorese arhipelaagis 17. sajandist tähistatavat püha vaimu rituaali kui viie meele ja erinevate kombestikuelementide spnkreetilist tervikut. Goran Pavel Šantek (Zagreb) ettekanne “Keha kasutamine identiteedi transformeerimisel – pühaks muutumine” jälgis Hispaanias 1960. aastatel tekkinud ning sealt levinud uskatoliiklikku rituaalipraktikat ja teisenenud mina kogemusi. Paolo Barbaro (Veneetsia) tegi ettekandes “Meeltest ja kogemustest Saigoku palverännakul” põhjaliku ülevaate nimetatud UNESCO kultuuriväärtuste nimestikku kuuluva sündmuse muutumisest aegade jooksul, selles kasutatavatest sümbolitest ja püsijoontest.

Loodud panteonide arengust tänaseks rituaalseks praktikaks rääkis Mare Kõiva ettekanne “Puujumalate aeg: müüdid, rituaalid ja identiteet”. Andres Kuperjanov tutvustas ettekandes “Taevane panteon” erinevaid iseloodud taevakaarte ja sellise loometegevuse motivatsioone. Peter Jan Margry (Amsterdam) iseloomustas Jim Morrisoni palverännakuid Pariisis Père Lachaise'i kalmistul, vaadeldes kultuse kujunemist, püsi-

*Arne Bugge Amundsen ja Peter Jan Margry kuulavad ettekan-
deid. Foto Andres Kuperjanov
2006.*

Leopold Grčar lõi ettekande juurde jõulumeeleolu. Foto Andres Kuperjanov 2006.

elemente, järgijaid ja muutusi – nt on hääbumas ühislaulmine haul ja J. Morrisoni muusika kuulamine.

Marijana Belaj (Zagreb) ettekanne “Löhn, maitse ja pühaduse puudutamine horvaatide usulises” praktikas jõudis nimipühakute ja nende austamise juurest tänapäevaste palverännakuteni Josip Broz Tito kuju juurde. Mainitud külastas 2004. aasta uurimuse kohaselt 10 000 inimest peamiselt Bosniast ja Sloveeniast. Tava juurde kuulub kuju puudutamine ja selle juures laulmine.

Viimatinimetatud nägime ise president Tito (1892–1980, endise Jugoslaavia tegevalik valitseja aastast 1943, president aastatel 1953–1980) kodukülas Kumrovecis Horvaatias paikneva suure juhi kuju juures. 1970. aastate vabaõhumuuseumide rajamise buumi ajal poliitiku kodukülla rajatud moodne etnograafiamuseum integreerib ka kunagise riigipea kodumaja, milles oma ajastu sisustuse kõrval paikneb väike portreega pühanurk ja fotoülevaade riigimehe elust Kominterni aegadest Ühinemata Rahvaste Organisatsioonini ning selle järel. Möödusime ka Kumroveci kunagisest kultuskeskusest – moodsa arhitektuuriga tühjast ja rohtuvast kõrgema parteikooli kolosist.

Tänu Jurij Fikfakile ja Sloveenia vaimulike lahkusele, kes ei keeldunud ka teenistuseelsetel ja -vahelisel kiirel ajal seletusi jagamast, saime ülevaate vanematest kloostritest ja kirikutest. Külastasime Svete Gore kirikukompleksi ja jälgisime külaelanike palverännakut, tutvusime Olimjes 16. sajandi keskpaiku rajatud kloostri ja Euroopa vanuselt 3. apteeži ning muude tähelepanuväärsete paikadega. Need on paar nopet rännakult, kus kõigi viie meelega osalesime sloveenide naljatluses: meie esivanemad ehtasid iga mäe otsa kiriku.

UUDISED

Mainin veel käiku Celje kahte muuseumi, millest üks annab ülevaate kohalikust ajaloo ehk arheoloogiast, etnograafiast ja kunstist, teine ehk lähiajaloomuuseum toimib sõna parimas mõttes moodsa muuseumina. Need kaks ja eriti viimane on väärt omaette käsitlust, nagu ka Celje kunstfotograaf Josip Pelikani ateljee-muuseum.

Konverentsi kokkuvõtted Jurij Fikfakilt (uued teemad näitasid rahvakultuuri elava ja arenevana) ja Gabor Barnalt (paljud religiooninähtused on kultuuriliselt määratletud ja nende käsitlemine vajab häid teoreetilisi teadmisi) kuulutasid teadusfoorumi õnnestunuks. Jäi üle tänada Gabor Barnat suure ja tõsise töö eest ning õnnitleda töörühma uut juhti Ulrika Wolf-Knutsi.

Mare Kõiva

NEWS IN BRIEF

Paul Hagu 60

On October 2, 1946, Paul Hagu, folklorist and the reputed scholar of Setu folklore, whose roots are in the Setu region, turned 60. After three post-graduate years (1972-1975) and defending his PhD thesis on the agrarian tradition and beliefs of the Setu in 1983 at the Chair of Literature and Folklore (supervisor prof. Eduard Laugaste), he has worked at the University of Tartu until the present time. As a member of the Chair of Literature and Folklore, which was renamed the Chair of Estonian and Comparative Folklore during the independent Republic of Estonia, he has held various positions: senior technician, lecturer, senior lecturer, docent, associate professor (1994-1995). From March 1, 1991 until March 31, 1993, Hagu had a second position as the senior researcher at the Estonian Literary Museum. At the present moment, in autumn 2006, Paul Hagu is the docent and senior researcher extraordinaire at the Department of Literature and Folklore and the head of the Centre for Research into South-Estonian Language and Literature. For decades, his responsibilities as a professor of folklore studies have included carrying out fieldwork expeditions. For several years, Paul Hagu has taken his students to the Setu region, where authentic Kalevala-metric folk song can still be heard. In his scholarly works, Paul Hagu has focused mainly on Peko, the Setu fertility god, and has also studied the lyroepic ballads of Anne Vabarna, a Setu singer, and the creation of other Setu singers. Next to the mentioned research topics, he has explored the Setu folk calendar and Kalevala-metric folk song. Overview of Paul Hagu's scholarly career by Rein Saukas.

Conference of Phraseology in Hungary

Phraseologie disziplinär und interdisziplinär, the conference and the general meeting of the European Society of Phraseology EUROPHRAS (*Europäische Gesellschaft für Phraseologie*) took place on June 9–11, 2006 at the Institute of German Studies at the University of Pannonia (Veszprém, Hungary). Overview of the topics discussed at the conference by Anneli Baran.

Outing Seminar of the Department of Folkloristics on Vormsi Island

On June 26–28, the outing seminar of the Department of Folkloristics of the Estonian Literary Museum *Keelest meeleni* ('From Language to Mind') was held at Norrenda tourist farm in the littoral village Rumpo on the island of Vormsi. Presentations were held by Pille Kippar, Aado Lintrop, Ülo Siimets, Kristi Salve, Nikolay Kuznetsov, Asta Õim, Katre Õim, Anneli Baran, Liisi Laineste, Karin Maria Rooleid, Ell Vahtramäe, Mare Kõiva, Marju Kõivupuu and Piret Voolaid. The topic of Piret Voolaid's presentation was closely connected with the island, presenting an overview of the project of collecting children's lore, which was instigated by the Nordic Institute on Åland and resulted in a collection of school lore on Åland, Gotland and areas of coastal Swedes in Estonia in spring 2006. Fieldwork in the schools of Noarootsi and Vormsi showed that Estonia continues to be an area between the East and the West in terms of the unique child lore established here. The material collected within the framework of the project has so far resulted in a publication in Swedish *Skrattar bäst som skrattar mest*.

Seminar participants took a hiking trip to Hullo, the "capital" of Vormsi, to see the 14th-century Church of Saint Olav and the cemetery with numerous wheel crosses.

The outing concluded on day three with a sightseeing tour in the Museum of Coastal Swedes and Bishop's Castle in Haapsalu. Overview of the seminar by Maris Kuperjanov.

In St. Petersburg on Vepsian Matters

On October 4–6, an international seminar, organised and financed largely by the Russian and East European Institute in Finland under the lead of Prof. Seppo Lallukka, was held at the Russian Museum of Ethnography in St. Petersburg. The seminar, which the organisers and participants called 'the Vepsian seminar' already before it started, became to be officially called *Vepsians and Ethnocultural Influences in the 20th Century*. Participants came from Finland, St. Petersburg, Petrozavodsk, and Estonia. The only Estonian speaker at the conference was Kristi Salve, although Taisto Kalevi Raudalainen and Madis Arukask were given the opportunity to present their documentary *Buried Alive*, a portrait of a recluse woman living in northern Vepsia. Overview of the seminar by Kristi Salve.

18th International Conference on Humour in Copenhagen

On July 3–7, 2006 the 18th Annual Conference of the International Society for Humour Studies was held in Copenhagen, with the participation of over 200 scholars from 34 countries.

Estonia was represented at the conference by Liisi Laineste ja Arvo Krikmann. The thorough but strongly cut (owing to the time limit) presentation about political

jokes in the Soviet period by Arvo Krikmann was particularly popular, and the overview of the jokes in the post-socialist period remained perhaps somewhat superficial but still inspired a discussion and promoted the introduction of the project analysing post-socialist jokes by the both authors.

Overview of the conference by Liisi Laineste.

Folklore and Religion in-between Tradition and Transformation

The Institute of Slovenian Ethnology SRC SASA had provided the initiative for and was the chief organizer (with the Slovenian Academy Sciences and Arts and the SIEF) of the international conference held in Ljubljana and Celje, which commemorated the centenary of the birth of academy member Niko Kuret. Kuret took the initiative to establish this institute and was its leading researcher for many years. At the two-day conference in Ljubljana on September 7–8, 2006 researchers first of all wished to draw attention to Kuret's exceptional contribution as a scholar who not only laid the foundation for the ethnological institute and steadily developed it as an institution, but also contributed valuable research in the fields of ethnology and folklore studies in which his successors continue to discover scholarly and professional challenges. Without attempting to delineate or limit his scholarly and professional profile in advance, it appears that one of the main elements of his research was tradition – its recognition, its evaluation, and finally its endurance – and with this, its significance today.

Overview of the conference by Ingrid Slavec Gradišnik.

5th Conference of Ethnology of Religion Group SIEF in Celje

The Ethnology of Religion group of SIEF met at the beginning of September at its 5th conference *Senses and Religion* in Celje, the historical capital of Slovenia. St. Joseph's Spiritual and Retreat Centre, where the conference was held, favoured the atmosphere of animated discussion, and the picturesque view to the city in the valley and the mountains on the horizon elevated the participants' spirits. Presentations held in Celje probed the ways of approaching religion through senses, and ranged from theoretical introductions to specific case studies, from rituals to ritual objects, from old confessions to new religions and associated cult worship, and from representations of folklore to sanctuaries and their typologisation. It has become a practice of the group to study analogous phenomena outside Europe and to get acquainted with religious manifestations and monuments of the hosting country. At this conference, a special focus was on the life and work of academician and local scholar Niko Kuret. Estonian representatives at the conference were Mare Kõiva with presentation *The Era of Wooden Gods: Myths, Rituals, Identity*, in which the author discussed the development of pantheons into a contemporary ritual practice and Andres Kuperjanov who introduced in his presentation *Celestial Pantheon* various pseudo stellar maps and motives behind creating these. Overview of the conference by Mare Kõiva.